

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu

Červenec 2018

FILIP PERTOLD, LUCIE ZAPLETALOVÁ

Filip Pertold

Výzkumný pracovník a koordinátor v think-tanku IDEA při CERGE-EI. V roce 2013 získal ocenění Neuron Impuls Prize. Působil též jako výzkumník v Aarhus University v Dánsku, ve Světové bance a na University of Illinois. Ve svém výzkumu se věnuje zejména vzdělávání, aplikované mikroekonomii, veřejné ekonomice, trhu práce, školství a zdraví.

A researcher and coordinator of IDEA think tank at CERGE-EI. He was awarded Neuron Impulse Prize in 2013. He was also affiliated with Aarhus University in Denmark, World Bank and University of Illinois. Fields of interest: Applied Microeconomics, Public Economics, Education, Labour and Health Economics.

Lucie Zapletalová

Studuje doktorské studium na CERGE-EI, externě působí jako asistent na VŠE. Zaměřuje se především na oblast měření dopadů veřejných politik, zajímá se o „ekonomii měst“. Dříve pracovala ve společnosti Člověk v tísni.

Student of doctoral studies at CERGE-EI and is affiliated as an external assistant at the University of Economics in Prague. Fields of interest: measuring the impact of public policies, „urban economy“. In the past she worked for the organization People in Need.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu

Studie 6 / 2018

© Filip Pertold, Lucie Zapletalová

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2018

ISBN 978-80-7344-463-1 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu

ČERVENEC 2018

FILIP PERTOLD, LUCIE ZAPLETALOVÁ

Shrnutí

- Tato studie shrnuje klíčová zjištění tří výzkumů kauzálních dopadů poměrně nedávné expanze dostupnosti institucionální předškolní péče v Německu na osobnostní rozvoj dětí. Protože v Česku se empirických výzkumů tohoto typu nedostává, přináší zjištění z blízkého zahraničí velmi cenné informace do probíhajících diskusí o nové povinnosti obcí zajistit místa v zařízeních předškolní výchovy již pro dvouleté děti.
- Kauzální dopad rozdílné míry docházky dětí do zařízení předškolní péče je možné identifikovat díky rozsáhlým reformám systému předškolní péče v Německu v posledních dvaceti letech. Díky veřejné podpoře tam vzrostl podíl 3 – 6 letých dětí docházejících do předškolních zařízení na více než 95 %. Celodenní docházku využívá 44,8 % z nich. Během let po zavedení nároku na místo v zařízeních pro děti od 1 roku věku se zvýšil podíl dětí mladších tří let v zařízeních rané péče z 9 na 23 %.
- Autoři studií zkoumali dopad nárůstu v míře docházky do předškolních zařízení na různé aspekty školní zralosti dětí v předškolním roce. Studie o předškolních zařízeních měla k dispozici údaje o více než 100 tisících dětech ve věkové kategorii 3–6 let. Autoři studie o vlivu zařízení rané péče disponovali daty o 36 tisících dětech.
- Analýzy neprokázaly negativní dopady institucionální předškolní péče na školní zralost ani v oblasti kognitivní, ani sociálně-emoční. Zjištění naopak ukazují, že docházka může mít pozitivní vliv na školní připravenost u dětí ze znevýhodněného rodinného prostředí, a tím vyrovnat jejich počáteční handicap. Negativní dopady se neprokázaly ani u dětí mladších tří let, které navštěvovaly jesle.
- Rozšíření doby pobytu dětí ve školce z půldenní docházky na celodenní mělo pozitivní dopad na školní a jazykovou připravenost dětí z přistěhovaleckých rodin, avšak negativní

dopad na sociálně-emoční zralost dětí z přistěhovaleckých a sociálně-ekonomicky znevýhodněných rodin. U průměrně a lépe situovaných rodin nebyly detekovány žádné negativní dopady na připravenost dětí.

- Studie připomínají, že při rozšiřování kapacity předškolních zařízení je klíčové udržet kvalitu výchovy a péče, zejména přiměřený počet dětí ve skupině, počet dětí připadajících na jednoho pedagoga a kvalifikaci pedagogů. V německých školách pro děti 3 – 6 let věku je poměr pedagogové vs děti 1:12,5. V zařízeních rané péče pro děti od 1 do 3 let je tento poměr 1:4.
- Rozšiřování dostupnosti kapacit předškolní výchovy a péče je vhodné cílit především na děti, pro které má docházka největší přínos a kterým může pomoci překonat znevýhodnění dané sociálně-ekonomickým postavením jejich rodiny.

Who does preschool (not) help? Experience from a series of reforms to early and preschool care in Germany

JULY 2018

FILIP PERTOLD, LUCIE ZAPLETALOVÁ

Summary

- This study summarizes the conclusions of academic papers on the effect of expanding institutionalized preschool childcare in Germany on children's development. The effect of preschool childcare is currently heavily debated in the Czech Republic in connection with the planned introduction of a law requiring local authorities to provide places in preschool institutions for children aged two and above.
- The causal effect of various extents of attendance at preschool institutions can be studied thanks to substantial reforms to preschool childcare that have taken place over the past 20 years in Germany. Thanks to state support, the proportion of children aged 3–6 years attending preschool education has risen to more than 95%, with 44.8% attending for whole days. After children aged 1 and over were given the chance to attend preschool the proportion of children aged below three attending childcare institutions rose to 23%.
- Studies have looked at the effects of increased preschool attendance on various aspects of readiness for school in the last year before primary school. The authors of studies on children aged 3–6 years had data available on more than 100,000 children. Those who studied the effect of institutions for under 3 had access to data about 36,000 children.
- Institutional preschool childcare has a positive effect on readiness for school that can bring children from disadvantaged family backgrounds in line with their peers.
- An increase in attendance at preschool from half-days to full days has a positive effect on readiness for school and language skills among immigrant families, but has a negative effect on the socio-emotional maturity of children from immigrant or socio-economically disadvantaged families.

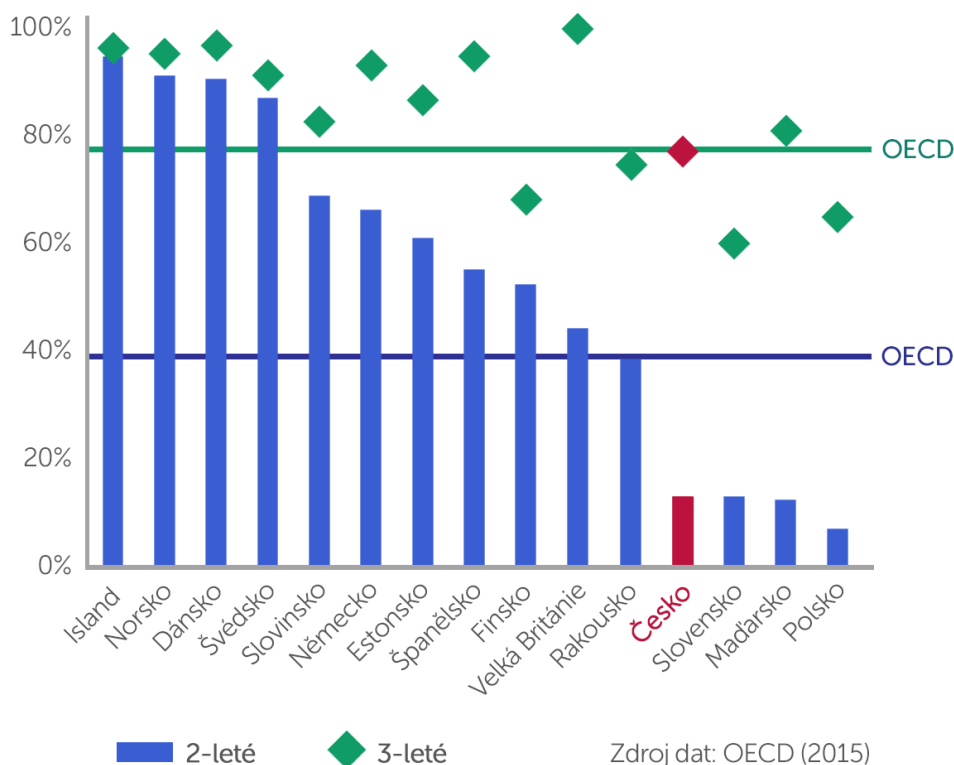
- When increasing the capacity of preschool institutions it is crucial to maintain the quality of care, in particular limiting the number of children in any one group, the average number of children per teacher, and the teachers' level of qualification. The ratio of teachers to children in Germany is 1:12.5 in preschools for children aged 3–6 years and 1:4 in institutions for children aged 1 to 3 years.
- When supporting an increase in the capacity of preschool childcare it is desirable to take measures that ensure that the increased capacity is made available primarily to children for whom preschool education has the greatest benefits and whom it can help to overcome disadvantages they have as a result of their families' socio-economic backgrounds.

Úvod

Předškolní zařízení navštěvuje v dnešní době v rozvinutých zemích většina dětí. V zemích OECD chodí do školek více než 80 % všech dětí ve věku od 3 – 6 let (OECD, 2016). V jednotlivých zemích se ale liší doba, kterou děti v nich děti běžně tráví. I v zemích, kde je účast dětí v předškolních zařízeních téměř úplná, jako je například Německo, Holandsko nebo Velká Británie, je děti navštěvují převážně jen půl dne denně. Jinde, jako například v České republice, převažuje docházka celodenní.

Zatímco předškolní zařízení pro děti od dovršených tří let věku jsou rozšířena napříč zeměmi OECD, v podpoře rané institucionální péče o děti mladší tří let existují velké rozdíly (viz Graf 1). Zatímco v České republice a na Slovensku navštěvují zařízení rané péče jen 3–4 děti ze 100, v Dánsku je to 66 dětí. Podíl dětí v zařízeních rané péče se v uplynulých patnácti letech razantně zvyšoval i v jihoevropských zemích nebo v Německu, kde počet dětí v rané péči vzrostl z 9 dětí ze 100 v roce 2003 na 23 dětí ze 100 v roce 2010.

Graf 1. Mezinárodní srovnání podílu dvou a tříletých dětí navštěvujících zařízení předškolního vzdělávání na celkovém počtu dětí v dané věkové skupině

Snaha o rozšiřování institucionalizované výchovy a péče o předškolní děti vyvolává debatu o dopadech na osobnostní rozvoj dětí. Debatuje se hlavně o vlivu počtu hodin, který děti v zařízeních stráví a o vlivu rané péče. Závěry empirických studií jsou ale nejednotné a často zaměřené na studium úzce zaměřených vzdělávacích programů (zejména v USA) namísto všeobecné předškolní péče. Vliv institucionální péče je také rozdílný podle toho, jaký je nejčastější alternativní způsob péče o děti, zda je o dítě pečováno převážně v rodině, nebo pomocí neformální placené péče. Jedním z důvodů, proč výzkumy dochází k rozdílným výsledkům o vlivu institucionalizované péče na rozvoj dětí, může být fakt, že institucionální péče působí jinak na různé skupiny dětí.

Tato krátká studie shrnuje klíčové závěry tří výzkumů zabývajících se různými aspekty vlivu institucionální předškolní péče na rozvoj dětí v Německu. Německá zkušenost, kde v posledních patnácti letech došlo díky sérii legislativních změn k razantnímu navýšení docházky dětí jak do školek, tak do zařízení rané péče o děti, je zdrojem poznatků o vlivu institucionální výchovy na rozvoj dětí.

V následující kapitole představujeme základní obrysy jednotlivých kroků reformy předškolní institucionální péče v Německu. V dalších kapitolách shrnujeme nejdůležitější výsledky a závěry tří vědeckých studií, které se věnují vlivu reformy na rozvoj dětí. První dvě studie se zaměřují na děti ve věku 3–6 let. Autoři Cornelissen a kol. (2017) zkoumají, na jaké děti má předškolní docházka nejsilnější vliv a jaký. Studie Felfe a Zierow (2017) se zabývají vlivem rozšíření provozních hodin školek z půldenního na celodenní provoz. Studie autorů Felfe a Lalive (2014) se věnuje dopadům rané péče o děti, tedy institucionální péče o děti mladší tří let. Dopady na děti měří všechny studie pomocí standardizovaného hodnocení jednotlivých aspektů rozvoje dětí před nástupem do první třídy.

I. Reforma předškolní péče v Německu

V Německu je předškolní péče poskytována ve dvou stupních. Raná péče se týká dětí ve věku 0–3 roky, pozdější péče – školka – je určena dětem od 3 do 6 let¹.

¹ Věkové skupiny se mohou částečně prolínat. V zařízeních rané péče mohou být nějakou dobu i děti, které již dovršily věk tří let, a naopak v případě volné kapacity může školka přijmout i dítě ještě dvouleté. Existují i tzv. rodinná centra, kde se starají dohromady o děti ve věku 1,5–4 roky. Zařízení rané péče a školky jsou často ve stejné budově, v oddělených prostorách, ale mohou být i samostatně. Situace se liší na základě možností a potřeb jednotlivých poskytovatelů a značné rozdíly v přístupu k předškolní péči jsou i na úrovni jednotlivých spolkových zemí.

V roce 1996 schválila německá vláda zákon, podle kterého má mít každé dítě starší tří let právní nárok na místo ve školce. Účinnost tohoto zákona byla odložena do roku 2008, aby obce, které hrály hlavní roli v organizaci a implementaci nárůstu školek, získaly potřebný čas. Důsledkem zavedení právního nároku na místo ve školce se od počátku tisíciletí podíl dětí, navštěvujících školku alespoň tři roky před začátkem školní docházky, pohybuje nad hranicí 90 % (95 % v roce 2011). Podle studie autorů Bach, Koebe a Peter (2018) má délka období, po které děti chodí do školky, dlouhodobé dopady na úroveň jejich nekognitivních dovedností. U dětí, které chodily do školky od čerstvě dovršených tří let, byla ve věku 15 let zjištěna větší schopnost prosadit se v kolektivu, lepší úroveň komunikace a vyšší míra odpovědnosti a pečlivosti než u dětí, které do školky mohly nastoupit až po dovršení čtyř let.

V roce 2005 německá vláda přistoupila k dalšímu rozšíření předškolní péče. Byla schválena masivní podpora zaměřená na zařízení rané péče pro děti do tří let a na prodloužení otevíracích hodin předškolních zařízení. Zatímco v roce 1998 mohlo pouze 30,1 % dětí ve školkách využívat celodenní docházky, po schválení zákona z roku 2005 vzrostl tento podíl na 41,5 % v roce 2006 a stoupl dále až na 53,9 % v roce 2011.

Raná péče o děti mladší tří let nebyla donedávna zejména v západním Německu téměř vůbec k dispozici. Do roku 2002 docházela do zařízení rané péče jen 3 % dětí. Do roku 2011 vzrostl podíl dětí v rané péči na 16 %, a i když byl od roku 2013 zaveden právní nárok na místo v zařízení rané péče pro děti starší 1 roku, využívá toho jen 25 % dětí mladších tří let.

Zařízení předškolní i rané péče podléhají přísným pravidlům a regulacím kvality. Zatímco v předškolní péči pro děti ve věku 3–6 let může být v jedné skupině až 25 dětí a na jednoho učitele připadne až 10 dětí, v zařízeních rané péče může být ve skupině jen 13 dětí a poměr učitelů a dětí je 1:4. Všechna zařízení musí být otevřena nejméně 4–5 hodin 5 dní v týdnu. Díky všeobecně platným pravidlům pro provoz předškolních zařízení nedošlo i přes značné rozšíření kapacit k poklesu kvality nabízené péče.

Zařízení péče o děti jsou dotována z veřejných zdrojů. 60 % nákladů je hrazeno z rozpočtů krajů, okresů a obcí. 30 % nákladů je hrazeno rodiči a 10 % soukromými organizacemi. Výše školného, placeného rodiči, je závislá na velikosti rodiny, počtu sourozenců ve stejném zařízení a příjmu rodiny a pohybuje se mezi 0–200 eur měsíčně za půldenní a mezi 0–420 eur měsíčně za celodenní docházku.

Zavádění nových zákonů do praxe probíhalo v jednotlivých částech země různým tempem. Některé obce začaly rozšiřovat otevírací dobu a otevírat zařízení rané péče o děti hned po schválení zákona, jiným to trvalo několik let. Děti z některých oblastí tak měly možnost navštěvovat zařízení předškolní nebo rané péče dříve než jiné. Tyto rozdíly v tempu zavádění změn využívají všechny tři články k identifikaci dopadů, které rozšířená institucionální péče měla na různé aspekty rozvoje dětí. Využití rozdílného načasování rozšíření předškolních zařízení umožňuje odlišit změny v předškolních výsledcích, které nastaly díky delší docházce do jeslí a školky, od změn způsobených jinými faktory, ať už na regionální nebo celostátní úrovni.

V následujících kapitolách představujeme postupně závěry tří studií o vlivu předškolní docházky na rozvoj dětí, měřený v době zápisu na základní školu.

II. Data a metodologie

Tři uvedené studie zkoumají příčinnou souvislost mezi delší dobou docházky do předškolních zařízení a mezi výsledky hodnocení dětí při zápisu na základní školu. Porovnávají děti, pro které bylo po zavedení reformy předškolní vzdělávání dostupnější, s dětmi, které možnost navštěvovat jesle nebo celodenní školku neměly.

Hlavním zdrojem dat, podle kterého všechny tři studie hodnotí rozvoj dětí, jsou výsledky hodnocení školní zralosti před nástupem do první třídy základní školy. Při zápisu do školy jsou totiž děti v celém Německu standardizovaně hodnoceny dětským lékařem v oblasti zdravotního stavu, motorických dovedností, sociálně-emoční zralosti a připravenosti k nástupu na základní školu.

Studie spojují data o výsledcích hodnocení školní zralosti s daty o obcích (hustota obyvatel, HDP na hlavu, převažující politický směr atd.) a daty o disponibilní kapacitě předškolních zařízení a o jejich kvalitativních parametrech (kapacita, otevírací hodiny, poskytovatel, poměr dětí a učitelů atp.).

Při interpretaci výsledků rozdělují autoři děti do skupin podle sociálně-ekonomického zázemí rodiny, podle úplnosti rodiny a podle toho, zda se jedná o rodinu přistěhovalců. Vychází při tom zejména z faktu, že v německých podmínkách je naprosto převažujícím způsobem péče o děti, pokud nejsou v zařízení předškolního vzdělávání, péče matky. Působení školky nebo zařízení rané péče doplňuje nebo nahrazuje péči v rodině a dopad předškolních zařízení na rozvoj dítěte tedy závisí na kvalitě péče, kterou dítě získá doma.

Datové soubory všech tří studií se týkají spolkových zemí z oblasti bývalého západního Německa. Důvodem je relativně nižší rozšířenost předškolní péče v období před reformami než v oblastech východního Německa, které z období socialismu zdědilo hustou síť předškolních zařízení a kde byla dobře pokryta i raná péče o děti mladší tří let. V západním Německu byl proto po zavedení státní podpory a právního nároku na místo ve školce výraznější a více diferencovaný nárůst kapacity předškolních zařízení. Rozdílné tempo růstu kapacity v jednotlivých obcích umožnilo zkoumat dopady míry docházky na rozvoj dětí. Studie zkoumající dopady rané péče o malé děti ve věku 1–3 roky se opírá o vzorek 36 tisíc dětí. Studie, které se věnují dopadům předškolní péče o děti ve věku 3–6 let, využívají vzorek více než 130 tisíc dětí.

III. Kdo je vítězem a poraženým všeobecného předškolního vzdělávání?

Autoři Cornelissen, Dustmann, Raute a Schonberg (2017) ve své studii ukazují, že docházka do zařízení předškolní péče může mít různé dopady na různé skupiny dětí. Jejich studie je založena na datech z let 1994–2006 z regionu Weser-Ems v Dolním Sasku v západním Německu. Autoři využívají rozdílného tempa rozšiřování předškolních zařízení v jednotlivých obcích k odhalení zákonitostí vztahu mezi pravděpodobností, že bude dítě navštěvovat předškolní zařízení a velikostí vlivu, který na dítě bude docházka mít. Autoři k tomu používají metodu tzv. *mezního dopadu opatření* (angl. Marginal Treatment Effect). Zahrnují údaje o výsledcích dětí v hodnocení školní zralosti, nabídku míst v zařízeních předškolního vzdělávání v jednotlivých obcích, údaje o měřítkách kvality předškolních zařízení a sociodemografické charakteristiky obcí (počet obyvatel, úroveň mezd, vzdělání, podíl žen a imigrantů na pracovní síle). Při hodnocení školní zralosti je posuzována celková připravenost na školní docházku, fyzická zralost, motorické dovednosti, kognitivní schopnosti a sociálně-emoční zralost. Studie zkoumá i dopad předškolní docházky na sklony k nadváze a index BMI².

„Předškolní docházka nemá negativní vliv na žádný z aspektů připravenosti na školní docházku.“

² BMI – Body Mass Index (česky Index tělesné hmotnosti) je indikátor podváhy, normální tělesné hmotnosti, nadváhy a obezity, umožňující statistické porovnávání tělesné hmotnosti lidí s různou výškou. Hodnoty indexu je nutné interpretovat v závislosti na věku a pohlaví.

Dopady předškolního vzdělávání se liší pro různé skupiny dětí. Zatímco u dětí ze znevýhodněného prostředí má předškolní docházka pozitivní vliv na jejich školní připravenost, u ostatních dětí autoři studie žádný efekt nepozorovali. U žádné skupiny dětí neměla předškolní docházka negativní vliv na některý z aspektů připravenosti na školní docházku.

Největší pozitivní dopad předškolního vzdělávání pocítují děti ze znevýhodněného prostředí (buď z rodin s nízkým sociálně-ekonomickým postavením, nebo z rodin přistěhovalců). Bez předškolního vzdělávání mají tyto děti o 12 procentních bodů nižší šanci být vyhodnoceny jako zralé ke školní docházce než děti neznevýhodněné. Včasným nástupem do předškolního vzdělávání dokáží ale počáteční nevýhodu téměř zcela smazat. Předškolní docházka vyrovnává startovní pozice při nástupu do školy.

„Předškolní docházka vyrovnává startovní pozice dětí při nástupu do školy“

Důležitým zjištěním výzkumu je, že děti, pro které je předškolní docházka nejméně přínosná, navštěvují školku s větší pravděpodobností než děti, pro které by byl pozitivní přínos školky větší.

Vysvětlení toho, proč děti s největším potenciálním přínosem předškolního zařízení chodí do těchto zařízení nejméně, hledají autoři na straně rodičů. Místo dítěte, které by teoreticky bralo při svém rozhodování v úvahu přínos, který mu docházka do školky přinese, dělají rozhodnutí o předškolní docházce rodiče. Ti se rozhodují nejen na základě přínosů a nákladů pro dítě, ale také podle vlastních potřeb a cílů. Univerzitně vzdělaní rodiče mohou sice dětem doma nabídnout stimulující a kvalitní prostředí pro rozvoj, často ale volí docházku dětí do předškolního zařízení kvůli obavám o vlastní kariéru nebo uplatnění na trhu práce. Rodiče ze znevýhodněného prostředí, kteří dětem často tak stimulující prostředí nabídnout nemohou, čelí vyšším relativním nákladům na předškolní vzdělávání a menším nákladům za obětované příležitosti, pokud s dětmi zůstanou doma. Mohou mít také kritičtější postoj k institucionalizované péči a podceňovat její přínos pro své děti. Výsledkem je situace, kdy se předškolní docházky účastní nejvíce děti, pro které je nejméně přínosná.

Dalším důvodem, který pravděpodobně přispěl k faktu, že děti, pro které by předškolní docházka byla nejprínosnější, do školky chodí méně, byla kritéria přijímání dětí. Poptávka po předškolním vzdělávání dlouhodobě převyšovala nabídku a jednotlivá zařízení tak

vybírala děti k přijetí podle několika kritérií. Mezi ně typicky patřilo kritérium zaměstnanosti matky, nebo délka zapsání dítěte na čekací listině na volné místo. Obojí zvýhodňuje děti z příznivého sociálně-ekonomického prostředí, jejichž matky jsou častěji zaměstnané a dříve a lépe se orientují v požadavcích na přijetí dítěte.

„Předškolní programy zaměřené na děti ze znevýhodněných rodin a rodin cizinců jsou vzhledem k vynaloženým nákladům efektivnější než programy všeobecné“

Ze závěrů studie vyplývá, že předškolní programy zaměřené na děti ze znevýhodněných rodin a rodin cizinců by vzhledem k vynaloženým nákladům byly efektivnější než všeobecné programy předškolní docházky. Simulací dopadů politických opatření, která plošně rozšiřují kapacitu předškolní péče, autoři ukazují, že bez doplňkových opatření tato politika nedokáže do školek přilákat děti z rodin, které jsou vůči institucionalizované péči nejméně důvěřivé. Jsou to právě tyto děti, u kterých by předškolní vzdělání bylo nejefektivnější, a je proto nutné případné plošné rozšiřování předškolní péče doplnit o vzdělávací kampaň o jejím přínosu, nebo zajistit bezplatnou docházku pro znevýhodněné děti.

IV. Od úsvitu do soumraku – vliv celodenní předškolní docházky na rozvoj dětí

Christina Felfe a Larissa Zierow (2017) využívají podobná data jako autoři studie předchozí. I jejich výzkum se týká dětí ve věku 3–6 let a zkoumá vliv rozšíření předškolního vzdělávání z půldenního na celodenní pobyt. Zatímco Cornelissen a kol. (2017) se zabývají rozdílem mezi dětmi, které chodí a nechodí do školky, Felfe a Zierow se dívají na rozdíl mezi dětmi, které chodí do školky na půl nebo na celý den.

Debata o prodloužení pobytu dětí ve školkách probíhá v mnoha zemích, kde je sice velký podíl dětí, které se předškolního vzdělávání účastní, ale zároveň velký podíl těchto dětí dochází do školky jen na půl dne. Hlavním hnacím motorem rozšíření otevírací doby školek je usnadnit zaměstnanost rodičů. Neexistuje ale mnoho vědeckých studií, které by dávaly odpověď na otázku, jak prodloužený pobyt ve školce ovlivňuje rozvoj dítěte.

Studie Felfe a Zierow (2017) se na tuto otázku pokouší odpovědět na základě analýzy dat z hodnocení školní zralosti z období let 2004–2012 a jako identifikační strategii využívají postupné rozšiřování celodenních kapacit předškolních zařízení ve státě Schleswig-Holstein v západním Německu. Data o školní zralosti kombinují se sociálně-ekonomickými charakteristikami obcí, kvalitou školek a informacemi o rodinném zázemí dětí.

Felfe a Zierow zdůrazňují dvojitý mechanismus působení institucionalizované péče na dítě, který hraje zásadní roli i ve třetí zmiňované studii autorů Felfe a Lalive (2014). Vliv školky na dítě je třeba vnímat ve vztahu k alternativní formě péče, což je v případě německých dětí téměř výhradně péče mateřská. Pokud předškolní zařízení působí jako náhrada domácí péče, budou z docházky do něj nejvíce profitovat děti z nepřilíš stimulačního rodinného prostředí. Pokud předškolní zařízení působí jako doplněk k domácí péči, pak z něj budou mít největší prospěch děti z podnětného rodinného prostředí.

Stejně jako Cornelissen a kol. (2017) nalézají i autorky této studie pozitivní vliv rozšířené předškolní docházky na výsledky hodnocení předškolní zralosti u dětí z přistěhovaleckých rodin. Ve sledovaném období došlo k nárůstu kapacity celodenních míst ve školkách o 11 procentních bodů a tento nárůst způsobil, že pravděpodobnost, že budou děti z přistěhovaleckých rodin shledány připravenými na školní docházku, vzrostla o 3,9 procentních bodů. Tato změna snížila o dvě třetiny rozdíl mezi školní připraveností dětí z německých a přistěhovaleckých rodin. Zdá se, že personál v předškolním zařízení v případě dětí z přistěhovaleckých rodin pomáhá připravovat děti v oblastech, ve kterých jejich rodiče mají relativní nevýhodu, například v oblasti jazykových dovedností.

Zároveň ale studie upozorňuje na to, že celodenní docházka do školek má negativní vliv na sociálně-emoční rozvoj dětí a tento vliv je nejsilnější právě u dětí z přistěhovaleckých rodin, spolu s dětmi z rodin sociálně-ekonomicky znevýhodněných a z rodin neúplných. U dětí ze znevýhodněných a neúplných rodin ale nebyl zjištěn žádný vliv na celkovou školní připravenost a motorické dovednosti.

U dětí, které nepochází ze znevýhodněného prostředí, nebyl pozorován žádný vliv celodenní předškolní docházky ve srovnání s půldenní na jejich výsledky v hodnocení školní zralosti.

Důležitým závěrem studie je upozornění na nelineární povahu vlivu předškolní docházky, který znemožňuje jednoduše extrapolovat zjištění ohledně půldenní institucionalizované péče na péči celodenní.

V. Vliv center rané péče na rozvoj dětí

Zatímco dvě předchozí studie se věnovaly vlivu předškolní docházky u dětí ve věku od 3–6 let, Christina Felfe s Rafaelem Lalive se ve své studii z roku 2014 zabývají vlivem rané péče o děti ve věku 0–3 roky na rozvoj dětí a na výsledky hodnocení jejich školní zralosti těsně před nástupem do první třídy. I tato studie využívá nerovnoměrného rozšíření disponibilních míst v zařízeních rané péče k identifikaci jejího vlivu na jednotlivé skupiny dětí pomocí metody mezního dopadu opatření (angl. Marginal Treatment Effect). Analýza pracuje s daty ze spolkové země Schleswig-Holstein.

Tato analýza je nejrelevantnější ve vztahu k současné debatě o rozšíření předškolní péče o děti od dvou let v České republice. Věnuje se výhradně dopadům. Stejně jako předchozí studie ale shledává rozdílné dopady na různé skupiny dětí.

„Autoři studie nenachází žádné negativní dopady institucionální rané péče o děti ve věku do tří let na jejich školní připravenost“

Přínos rané péče pro dítě je opět závislý na tom, zda raná péče působí jako doplněk, nebo náhrada mateřské péče a na kvalitě domácího prostředí. Největší pravděpodobnost docházky do zařízení rané péče mají děti matek s vysokoškolským vzděláním a matek samoživitelek. Naopak méně pravděpodobná je docházka u dětí přistěhovalců, dětí s nižší porodní váhou a dětí s více sourozenci.

„Předškolní docházka je nejpřínosnější pro děti ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin“

V souladu se závěry studie Cornelissena a kol. (2017) dochází Felfe a Lalive ke zjištění, že největší přínos docházka do zařízení rané péče přináší dětem, které mají nejnížší možnost, že je rodiče do takového zařízení přihlásí, tedy dětem ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin. Raná péče má pro děti matek s nižším vzděláním o 6,9 procentních bodů vyšší přínos v oblasti sociálně-emoční zralosti než pro děti matek s vyšším vzděláním. Přínos pro děti imigrantů v otázce celkové školní zralosti je

9,6 procentních bodů. Zatímco na děti matek s vyšším vzděláním nemá raná péče žádný zásadní vliv, dětem z méně vzdělaných rodin může velmi pomoci s připraveností na školní docházku.

Velký vliv na výsledky dětí má kvalita center rané péče, zejména počet dětí ve skupině, věk pedagogických pracovníků, jejich kvalifikace a to, zda pracují na plný úvazek. Rozšiřování kapacity center rané péče by tedy nemělo být na úkor jejich kvality, především velikosti skupin a kvality pedagogických pracovníků.

Zjištění, že přínos docházky do center rané péče je nepřímě úměrný pravděpodobnosti, s jakou budou děti k rané péči přihlášeny, je zásadní při plánování způsobu veřejné podpory center rané péče. Ve studii autoři simulují tři alternativní formy rozšíření dostupnosti rané péče. První znamená navýšení pokrytí zařízeními rané péče z nuly na 8,4 % dětí, což je průměrná skutečná míra docházky v analyzovaných datech. Druhá simulace se týká rozšíření pokrytí z 8,4 na 20 % dětí a třetí simulace zvyšuje pokrytí na 40 % všech dětí. Výsledky ukazují, že zatímco při nižším rozšíření dostupnosti můžeme pozorovat významný pozitivní dopad zejména na děti matek s nižším vzděláním a na jazykové schopnosti dětí přistěhovalců, při vyšším rozšíření dostupnosti tyto efekty postupně slábnou. I podle závěrů této studie je velmi důležité při rozšiřování dostupnosti péče brát v úvahu, která skupina dětí už do center dochází a které skupiny by se další rozšiřování dotklo.

Závěry

Ze tří akademických článků, věnujících se dopadu předškolní péče na jednotlivé aspekty školní připravenosti dětí v posledním předškolním roce, vyplývají následující hlavní závěry.

Vliv předškolní péče je různý u dětí z rozdílných prostředí. Největší přínos znamená pro děti ze znevýhodněného prostředí, tedy ze sociálně-ekonomicky znevýhodněných rodin, rodin s jedním rodičem, nebo rodin cizinců. Předškolní péče u těchto dětí doplňuje rodinnou péči v oblastech, ve kterých mají rodiče relativní nedostatky, například v jazykové vybavenosti u dětí přistěhovalců. Díky předškolnímu vzdělávání jsou tyto děti schopny téměř zcela překonat svůj počáteční handicap a dostat se na stejnou startovní pozici z hlediska školní připravenosti jako jejich neznevýhodnění vrstevníci.

Dvojaký je podle studie autorů Felfe a Zierow (2017) vliv celodenní docházky do zařízení předškolní péče ve srovnání s docházkou půldenní. Pro děti z přistěhovaleckých rodin má

prodloužení doby strávené ve školce pozitivní vliv na jejich připravenost na školní docházku. U dalších skupin dětí se ale žádný vliv na školní připravenost neprokázal, a naopak u dětí ze znevýhodněných rodin a rodin přistěhovalců došlo ke zhoršení hodnocení jejich sociálně-emočního rozvoje.

Heterogenní vliv předškolní péče na různé skupiny dětí je třeba brát v úvahu při plánování politik, vedoucích k rozšíření nabídky předškolní péče. Je vhodné volit takové nástroje, aby se zvyšovala docházka do předškolního vzdělávání zejména těch dětí, na které má docházka největší pozitivní vliv. Podle závěrů studie Cornelissen a kol. (2017) mohou mít ale rodiče těchto dětí nejméně kladný postoj k institucionální péči, a je tedy třeba přijmout opatření, která budou rodiče informovat o přínosech předškolního vzdělávání pro jejich děti a zmírňovat jejich obavy.

Při rozšiřování kapacit předškolní péče je klíčové dbát na udržení standardů kvality. Zásadními faktory, které ovlivňují kvalitu péče, je počet dětí ve skupině, počet dětí na jednoho pedagoga a kvalifikace a zkušenosti pedagogů.

Přehled hlavních zjištění studií o dopadech předškolní péče na rozvoj dětí

Studie	Cornelissen a kol. (2017)	Felfe & Zierow (2017)	Felfe & Lalive (2017)
Věková skupina	3–6 let	3–6 let	0–3 let
Hodnocená reforma	Zavedení nároku na místo ve školce	Podpora rozšíření otevírací doby školek z půldenní na celodenní docházku	Zavedení nároku na místo ve školce pro dítě do jednoho roku
Pozitivní dopady	Celkové hodnocení školní zralosti u dětí přistěhovalců a ze znevýhodněného prostředí	Celkové hodnocení školní připravenosti u dětí z rodin přistěhovalců	Hodnocení motorických dovedností u všech dětí Hodnocení sociálně-emoční zralosti u dětí ze znevýhodněného prostředí a dětí přistěhovalců
Negativní dopady		Hodnocení sociálně-emoční zralosti u dětí z rodin přistěhovalců a dětí ze znevýhodněného prostředí	

Literatura

Bach, M., Koebe, J., Frauke, P. (2018). „Früher Kita-Besuch beeinflusst Persönlichkeitseigenschaften bis ins Jugendalter“ *DIW Wochenberich No.15/2018*.

Dostupné na:

https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.581968.de/18-15-1.pdf

Cornelissen, T., Dustmann, C., Raute A., Schönberg U. (2017). „Who benefits from universal child care? Estimating marginal returns to early child care attendance“ *Journal of Political Economy, forthcoming*

Felfe, C., Lalive, R. (2014). „Does Early Child Care Affect Children´s Development?“ *IZA Discussion Paper No. 8484*, September 2014

Felfe, C., Zierow, L. (2017). „From Dawn till Dusk: Implications of Full-Day Care for Children´s Development“, *CESifo Working Paper No. 6490*, May 2017

OECD. (2016, November 1). *OECD Family Database*. Dostupné na www.oecd.org/social/family/database.htm

Předchozí publikace

- Červen 2018: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „[Vyšší platy učitelů: sliby, sliby, sliby](#)“
- Červen 2018: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Kde se nejvíce publikuje v předátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak](#)“
- Květen 2018: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „[The low-skilled in the Czech Republic](#)“
- Duben 2018: Jan Hanousek, Štěpán Jurajda. „[Názvy firem a jejich vliv na firemní výkonnost](#)“
- Leden 2018: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „[Co skrývají známky na vysvědčení?](#)“
- Prosinec 2017: Jiří Šatava. „[Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil?](#)“
- Prosinec 2017: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Místní časopisy ve Scopusu](#)“ ,
- Říjen 2017: Klára Kalíšková. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Rodinná politika v programech politických stran: přehled a rozbor](#)“
- Září 2017: Filip Pertold, Jiří Šatava. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Důchody a důchodci ve volebních programech](#)“
- Září 2017: Daniel Münich. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor](#)“
- Srpen 2017: Ján Palguta. „[Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR](#)“
- Červenec 2017: Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová. „[Vrána k vráně sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera](#)“
- Červen 2017: Daniel Münich. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření](#)“, Interaktivní aplikace studie <https://idea.cerge-ei.cz/platy-ucitelu>
- Červen 2017: Jiří Šatava. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace](#)“
- Červen 2017: Oleg Sidorkin, Martin Srholec. „[Do direct subsidies stimulate new R&D output in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes](#)“
- Květen 2017: Klára Kalíšková. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby](#)“
- Květen 2017: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Pod pokličkou Beallových seznamů](#)“
- Březen 2017: Libor Dušek. „[Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu](#)“
- Březen 2017: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy](#)“
- Únor 2017: Matthias Doepke, Fabian Kindermann, překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold „[Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí?](#)“
- Prosinec 2016: Lukáš Rečka, Milan Ščasný. „[80% snížení emisí skleníkových plynů: analýza vývoje energetiky České republiky do roku 2050](#)“
- Prosinec 2016: Iva Zvěřinová, Milan Ščasný, Mikolaj Czajkowski a Eva Kyselá. „[Výzkum preferencí obyvatel pro klimatické politiky: Podporují Češi, Poláci a Britové jejich zavedení?](#)“
- Prosinec 2016: Daniel Münich a Samuel Škoda. „[Světové srovnání českých a slovenských časopisů podle indikátorů Impact Factor \(IF\) a Article Influence Score \(AIS\)](#)“
- Prosinec 2016: Jiří Šatava. „[Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení](#)“
- Prosinec 2016: Ján Palguta, Martin Srholec. „[Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity](#)“, příloha „[Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček a Martin Srholec. „[Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Predátorské časopisy ve Scopusu](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Tereza Hrtúsová. „[Brexit vylepší vyjednávací pozici velkých států v Radě EU. Nejvíce posílí Polsko](#)“
- Říjen 2016: Ján Palguta. „[Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky](#)“
- Září 2016: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „[Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké](#)“
- Srpen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku](#)“, „[Odborové prehľady](#)“
- Červenec 2016: Jiří Šatava. „[Vliv mateřství na výši starobního důchodu](#)“
- Červenec 2016: Ján Palguta. „[Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek](#)“
- Červen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství](#)“
- Červen 2016: Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava. „[Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat](#)“

- Květen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009-2013](#)“
- Květen 2016: Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice](#)“
- Duben 2016: Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith. „[Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia](#)“
- Březen 2016: Jiří Šatava. „[Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému](#)“
- Březen 2016: Ján Palguta, Filip Pertold. „[K čemu vede \(ne\)transparentnost veřejných zakázek?](#)“
- Březen 2016: Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold. „[Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů](#)“
- Únor 2016: Filip Pertold. „[Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže](#)“
- Leden 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic](#)“, attachment „[Discipline sheets](#)“
- Prosinec 2015: Libor Dušek, Jiří Šatava. „[Zdanění vysokopříjmových osob](#)“
- Prosinec 2015: Libor Dušek. „[Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice](#)“
- Prosinec 2015: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice](#)“, příloha „[Oborové listy](#)“
- Listopad 2015: Mariola Pytlíková. „[Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině](#)“
- Listopad 2015: Klára Kalíšková. „[Skills Mismatches in the Czech Republic](#)“
- Listopad 2015: Jiří Šatava. „[Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice](#)“
- Říjen 2015: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „[Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce](#)“
- Září 2015: Jiří Šatava. „[Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic](#)“
- Září 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „[Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice](#)“ (česká verze studie „A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic“ z června 2015)
- Září 2015: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „[Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008-2012](#)“ (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele)
- Září 2015: Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka. „[Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní](#)“
- Srpen 2015: Jan Švejnar. „[Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People](#)“
- Červen 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „[A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic](#)“ (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice)
- Květen 2015: Josef Montag, Lucie Zapletalová. „[Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod](#)“
- Březen 2015: Vojtěch Bartoš. „[\(Ne\)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment](#)“
- Prosinec 2014: Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová. „[Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen](#)“
- Říjen 2014: Ágota Scharle. „[Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?](#)“
- Říjen 2014: Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová. „[Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb](#)“
- Srpen 2014: Matěj Bajgar, Petr Janský. „[Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody](#)“
- Červenec 2014: Štěpán Jurajda, Jiří Šatava. „[Budete mít nárok na důchod?](#)“
- Červen 2014: Daniel Münich, Miroslava Federičová. „[Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematiky pohledem mezinárodního šetření](#)“
- Červen 2014: Petr Bouchal, Petr Janský. „[Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?](#)“
- Květen 2014: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?](#)“
- Březen 2014: Vilém Semerák. „[Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014](#)“
- Březen 2014: Miroslava Federičová, Daniel Münich. „[Příprava na osmiletá gymnázia: velká žákovská steepchase](#)“
- Březen 2014: Klára Kalíšková. „[Ženy v českém finančním sektoru 1994-2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané](#)“
- Prosinec 2013: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „[Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012](#)“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Jiří Šatava. „[Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou...](#)“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému](#)“
- Říjen 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma přímých daní?](#)“

Září 2013: Jiří Šatava. „[Dopad rozvodu na příjmy v důchodu](#)“

Červen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje](#)“

Květen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců](#)“

Květen 2013: Petr Janský. „[Účastníci penzijního připojištění](#)“

Duben 2013: Martin Gregor. „[Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?](#)“

Březen 2013: Pavel Hait, Petr Janský. „[Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti](#)“

Prosinec 2012: Vilém Semerák. „[Zachrání Čína české exporty? Studie](#)“

Listopad 2012: Petr Janský. „[Odhad dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013](#)“

Říjen 2012: Pavla Nikolovová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár. „[Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů?](#)“

Říjen 2012: Ondřej Schneider. „[Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému](#)“

Říjen 2012: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?](#)“

Září 2012: Vilém Semerák. „[Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku](#)“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)

Září 2012: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni](#)“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)

Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „[Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce](#)“

Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „[The Commitment to Development Index for the Czech Republic](#)“ (výzkumný článek)

Září 2012: Daniel Münich, Jan Straka. „[Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti](#)“

Srpen 2012: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „[Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum](#)“

Srpen 2012: Libor Dušek. „[Kde hledat příčiny přeplněných věznic](#)“

Červen 2012: Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka. „[Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficit důchodového systému](#)“

Květen 2012: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Česky: Nevyužitý potenciál země](#)“

Duben 2012: Libor Dušek, Petr Janský. „[Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů](#)“

Březen 2012: Petr Janský, Daniel Münich. „[Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR](#)“

Únor 2012: Ondřej Schneider. „[Rozpočtové instituce – evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku](#)“

Únor 2012: Petr Janský, Ondřej Schneider. „[\(Ne\)udržitelnost \(dluhu\) veřejných financí](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Evropská krize—Dopady měnové \(dez\)integrace na ČR](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák. „[Evropská krize—Limity čínské podpory](#)“

Srpen 2011: Ondřej Schneider. „[Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni](#)“

Červenec 2011: Petr Janský, Klára Kalíšková. „[Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi](#)“

Květen 2011: Ondřej Schneider. „[Penzijní dluh: Břímě mladých](#)“

Květen 2011: Libor Dušek, Ondřej Schneider. „[Poplatky penzijních fondů: Komentář](#)“

Duben 2011: Jan Hlaváč, Ondřej Schneider. „[Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?](#)“

Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácnosti](#)“

Prosinec 2010: Libor Dušek, Petr Janský. „[Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností](#)“

Září 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup](#)“

Květen 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Jak inteligentně reformovat veřejné finance](#)“

Září 2009: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief](#)“

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu

Studie 6 / 2018

© Filip Pertold, Lucie Zapletalová

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Deloitte.

Jan Žůrek

Antonín Fryč
generální ředitel
WAREX, s. r. o.

Petr Šrámek
advokát

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

<http://idea.cerge-ei.cz>